

Afstuderen – Een project op zich!

Waarom afstuderen?

Na een intensieve periode van 2 ½ jaar cursussen en workshops volgen en zo'n zestig vertelopdrachten verder, was ik er klaar voor. Het toetsingsmoment om te kunnen afstuderen aan de Vertelacademie was gekomen. Een spannende dag die we met een aantal vertellers deelden en succesvol afsloten. Ik mocht beginnen aan de afstudeerfase.

Dit wilde ik heel graag doen als afronding van mijn opleiding. Het ging me niet om dat briefje, het diploma. Ik wilde graag onder begeleiding van twee professionals uit het vak werken aan een aansprekende voorstelling, een voorstelling die bij mij past en waarin ik het beste van mijzelf zou kunnen laten zien. Het liefst ook nog in het theater. Er moest dan ook wel iets goeds komen! Ik heb de voorstelling nog niet gedaan, maar ik heb nu al zoveel meer gekregen dan dat ik had gedacht. Een jaar lang intensief met een leergroep en twee mentoren samenwerken brengt je op een punt waar je anders nooit gekomen was. Je leert van de professionals, je leert van elkaar en samen haal je het beste in elkaar naar boven.

Neem je tijd!

Eigenlijk was ik vrij snel door de opleiding heen gegaan. Ik wilde zoveel leren dat ik niet de tijd nam om eens een stap terug te zetten en te reflecteren op waar ik mee bezig was. Ik dacht niet na over dingen als 'wat vind ik nou eigenlijk het leukst aan vertellen, welke thema's passen bij mij, welke doorgroepen heb ik voor ogen, waar ligt mijn hart nou écht, welke stijl past het best bij mij?' Hoewel ik door de toetsing heen was gekomen en mocht beginnen, merkte ik dat ik eigenlijk het liefst nog even een stap terug wilde zetten om over deze dingen na te denken. Toen de afstudeergroep te groot bleek en er ruimte was voor twee studenten om later te beginnen, was ik dan ook de eerste om de afstudeerfase een half jaar uit te stellen. Dat bleek een goede stap. Het gaf me ook de tijd om rustig over het thema na te denken waar ik een voorstelling van wilde maken. Op een goed moment, terwijl ik in de auto zat op weg naar mijn werk, werd het me opeens helder. 'Hoop en moedig zijn, onder alle omstandigheden', dát moest het thema worden van mijn eindvoorstelling.

Thema als vertrekpunt

Het is boeiend om vanuit een thema na te denken over het verhaal/de verhalen die je wilt vertellen. Normaal deed ik het precies andersom; ik koos een verhaal dat ik leuk vond of passend in de situatie waar ik moest vertellen. Maar toen ik eens naar die verhalen begon te kijken (levensverhalen, sprookjes die me aanspraken, andere verhalen die me hadden gegrepen), ontdekte ik dat ze allemaal in meer of mindere mate een soortgelijk thema hadden. De verhalen die me dicht aan het hart liggen hadden vaak met thema's te maken als 'onrecht en gerechtigheid', 'verlies en moed', 'verdriet en hoop', en 'krachtig, sterk zijn in moeilijke situaties'. Ze raken me, dat heeft natuurlijk alles met mijzelf te maken. Ik vind het niet moeilijk om me aan verhalen rond deze thema's te verbinden. Als je het dus lastig vindt om een thema te kiezen voor een voorstelling, kijk dan eens naar de verhalen die je vertelt. Welke raken jou het meest? Welke thema zit in het verhaal verwerkt? Dan heb je het snel te pakken. Toen ik het thema eenmaal wist, was de keuze van het verhaal voor mij niet zo moeilijk. Er was één verhaal dat ik al jaren wilde vertellen, maar wat te hoog gegrepen leek. En nu was ik zover dat ik dit aandurfde. In plaats van een raamvertelling met

drie verhalen, koos ik voor een raamvertelling met één verhaal, dat ik in drie stukken 'hakte'.

Geen geasfalteerde snelweg maar een onontgonnen pad door een donker bos

Onze leergroep bestaat uit vier vertellers die behoorlijk aan elkaar gewaagd zijn. We zijn allemaal totaal verschillend. Dat was de grootste 'zeggen' die ik kreeg. We komen zeer regelmatig bij elkaar en die momenten zijn nooit saai. We trekken elkaar uit onze comfortzone. We kijken soms nét even anders tegen de dingen aan, dagen elkaar uit, corrigeren elkaar kritisch maar altijd opbouwend. We staan voor elkaar klaar en helpen elkaar door dik en dun. Een extra bijeenkomst, hulp via de groepsapp, een telefoontje of een mail, niets is te veel en we helpen elkaar naar een hoger niveau.

Onze interne mentor, in ons geval Marco Holmer, begon de eerste bijeenkomst met een verhaal: 'Kunt u mij de weg naar de ware kunst wijzen?'. Moraal van dit verhaal was (voor mij althans) dat die niet bestaat. De weg voor de één is niet de weg voor de ander. Alle vier lopen we ons eigen pad en die is voor een ieder totaal verschillend. Het proces van het afstuderen staat stapsgewijs beschreven, maar het kan zomaar gebeuren dat je in je ontwikkeling nét in een andere fase zit. Iets wat ik heel belangrijk vond, daar lag mijn collega-verteller geen moment van wakker. Waar hij of zij de nadruk op legde, was voor mij weer totaal niet van belang. Er is geen gebaande weg. En bestaat 'ware kunst' eigenlijk wel? Ik denk het niet. We lopen als verteller in de afstudeerfase een pad van 'groei', soms lijkt het op een geasfalteerde snelweg, je gaat goed en snel en alles lijkt op z'n plek te vallen en mee te zitten. Maar opeens houdt het op en loop je over een ongebaande weg door een donker bos. Je ziet geen oplossing voor een opdoemend probleem, raakt ontmoedigd en gefrustreerd en kan net niet die oplossing bedenken die wellicht heel dichtbij ligt. Het blijkt een ware schat te zijn om dan met je leergroep en mentor te kunnen sparren. De oplossing ligt vaak dichterbij dan je denkt.

Marco zei eens: 'Ik heb maar één doel in de begeleiding tijdens de afstudeerfase, ik wil het beste in jullie naar boven halen en jullie een stap hoger brengen dan waar je nu staat. Als ik daarin ben geslaagd, is mijn doel bereikt.'

We lopen met elkaar een weg die niet eindigt bij de afstudeervoorstelling, het gaat daarna gewoon door. Ons doel met onze eindvoorstelling is om het beste van onszelf te laten zien in wat we op dat moment hebben bereikt.

Heb je er ZIN in?

Afstuderen kost heel veel tijd. In het begin denk je nog dat een jaar lang is, maar het vliegt voorbij. Je kunt je eigenlijk niet permitteren om het één of twee maanden te laten liggen. Dat was wel wat er bij mij gebeurde. Toen ik serieus wilde beginnen werd mijn moeder opeens ernstig ziek en overleed zij. In een rouwproces is nauwelijks ruimte voor creativiteit en hoewel ik nog steeds gemotiveerd was kon ik het niet opbrengen met de voorstelling aan de slag te gaan. Ik miste twee bijeenkomsten met de leergroep en Marco. Gelijk had ik al een achterstand waarvan ik dacht dat ik het niet zou kunnen inhalen. Marco zag dat gelukkig en maakte zichzelf een extra dag beschikbaar om samen te werken aan de verhalen. Was dat niet gebeurd, dan had ik het waarschijnlijk niet ingehaald. De belangrijkste vraag die je jezelf moet stellen voordat je aan het afstuderen begint, is: 'Heb ik er ZIN in om af te studeren?' Als je er zin in hebt, dan komt er een geweldige voorstelling, ga je goed om met tegenslagen, door tot het eind en zul je na je voorstelling ongelofelijk trots zijn op wat je hebt

bereikt. Als je er eigenlijk geen zin in hebt, krijg je een moeilijk jaar en wordt het een last voor je leergroep en voor jezelf. Naast het afstuderen gaat het leven gewoon door en in zo'n jaar kan van alles gebeuren. Er zijn momenten dat je het veel te druk hebt, dat je het bijltje erbij neer wil gooien omdat het te veel is of omdat het anders gaat dan dat je dacht. Op zo'n moment is je motivatie je grootste houvast.

De laatste weken

Wanneer ik dit schrijf heb ik nog vier weken te gaan tot mijn eindvoorstelling. De zenuwen beginnen te komen. Ik worstel nog met de opening. Er zijn nog stukken die ik moet aanpassen. Soms vliegt het me aan, ik moet nog zoveel doen. Maar dan kijk ik terug en zie ik dat mijn eerste try-out heel positief werd ontvangen, dat mijn leergroep het mooi vindt, dat ik trots ben op mijn decor, de kleding, de muziek die nu goed onder de voorstelling staat. Ik kijk uit naar de generale die voor mij het startpunt is voor de laatste 'puntjes op de i'. Ik heb er vooral heel veel zin in. Wat er ook gebeurt, ik heb het beste uit mezelf gehaald en er alles aan gedaan om er een geweldige voorstelling van te maken.

Jolanda Kromhout, 28 augustus 2016

'Koningskind' wordt op 24 september 2016 in het Zaantheater in Zaandam gespeeld. Er zijn nog kaarten beschikbaar: www.zaantheater.nl.